

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE GÖRSEL VE İŞİTSEL ARAÇLARIN ETKİN KULLANIMI

Mustafa Arslan - Ergin Adem

Özet

Yabancı dil öğretiminde görsel ve işitsel araçların kullanılması, aktif duyu organlarının etkinliğini artırmakta dolayısı ile öğrenimi kolaylaştırmakta ve hızlandırmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların nasıl kullanılması gerektiği güncel bir tartışma konusudur. Eğitimde yaygın kullanılan görsel ve işitsel araçlar incelenerek bu araçların yabancılara Türkçe öğretiminde kullanımı bir sistem çerçevesinde incelenmiştir. Bu makale yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için görsel ve işitsel araçların kullanım yöntemlerini ve bu yöntemleri en verimli şekilde nasıl kullanılabileceklerini açıklamaktadır.

Anahtar sözcükler: *görsel ve işitsel araçlar, yabancılara Türkçe öğretimi, yöntem.*

EFFECTIVE USAGE OF AUDIOVISUAL MATERIALS IN TEACHING TURKISH TO FOREIGNERS

Abstract

The usage of audiovisual materials has increased the effectiveness of existing sense organs in Foreign Language Teaching. Therefore, it simplifies and speeds up the language acquisition. How to use the audiovisual materials in teaching Turkish to foreigners has been a recent discussion. In this research, it has been found out that the usage of audiovisual materials in Teaching Turkish to foreigners, which are being used widely in language teaching, has been studied clearly in terms of methodologies. This article clarifies the methods of audiovisual materials usage and shows how to apply these methods effectively to Turkish Language Teachers.

Key words: *audiovisual materials, teaching Turkish to foreigners, method.*

Giriş

Texas Üniversitesi'nde yapılan bir araştırmaya göre zaman faktörü sabit tutulduğunda hatırlama oranları şu şekildedir; insanlar okuduklarının %10' unu, işittiklerinin %20'sini, gördüklerinin %30'unu, görüp işittiklerinin %50' sini, söylediklerinin %70' ini, yapıp söylediklerinin %90'ını hatırlamaktadırlar. Bu verilere göre, öğrenmede aktif olan duyu organlarının sayısı arttıkça öğrenmenin kalıcılığı da aynı oranda yükselmektedir. Bu durumda öğrenmede en etkili yöntem öğrenme sırasında aktif halde bulunma; yani yaparak ve yaşayarak öğrenmedir. Yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencilerin motivasyonunu artırmak ve derslerden beklenen başarıyı sağlamak için bu duruma yönelik aktiviteler yapılmalıdır (Kırbaş, 2010).

Geleneksel yabancı dil öğretim yöntemleri, dil öğretiminde beklenen başarıyı sağlayamamaktadır. Öğretmen merkezli olan geleneksel sistemlerde öğrenciler genellikle ikinci plandadır. Öğretmenin, öğrencilerin farklı duyularına yönelik etkinlikler kullanarak ders anlatmaması öğrencilerin yabancı dil derslerine karşı olan ilgisini azaltmaktadır. Öğretmenin ders kitabını ve yazı tahtasını kullanarak gerçekleştirdiği bu öğretim yönteminde öğrenciler belli bir süre sonra motivasyon eksikliği yaşamaktadırlar. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin kalitesini arttırmak ve öğrencileri isteklendirmek için onların mümkün olan tüm uyarıcılarını harekete geçirmek gerekmektedir. Bundan dolayı yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılacak görsel ve işitsel araçlar öğrencilerin görme ve işitme duyularını uyarak öğretimin daha etkili olmasını sağlayacaktır.

Yabancı dil öğretiminde kullanılan görsel ve işitsel araçlar sınıf içerisinde doğal bir ortamın oluşmasında öğretmene yardımcı olmaktadır. Gerçek ortamlara yakın bir sistem içerisinde yabancı bir dili öğrenmek öğrencinin ilgisini çekmektedir. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçlar ile yapılacak etkinlikler öğretilen kelimeler ile kavramların daha kolay öğretilmesi ve öğrenilmesine yardımcı olacaktır (Demirel, 1993a:24).

Yapılan araştırmalarla birçok zekâ türü belirlenmiştir. Bilimsel olarak kabul edilen bu zekâ türleri şunlardır; görsel zekâ, müziksel-işitsel zekâ, matematiksel zekâ, sözel zeka, bedensel zeka vb. Farklı zekâ türleri insanlarda bireysel farklılıklar oluşturmaktadır. "Bireysel farklılıkların bu derece çok çeşitli olması, eğitim sisteminde çoğulcu yöntemlerin kullanılmasını zorunlu kılmıştır. Çünkü her insan, aktif olarak kullandığı zekâları ile özel bir karışıma sahiptir" (Balım, Pekmez, Erdem, 2004:13-19). Bu nedenle yabancı dil öğretim derslerinde kullanılacak materyaller, farklı zekâ türleri dikkate alınarak hazırlanmalı ve kullanılmalıdır. Görsel ve müziksel-işitsel zekâyâ sahip öğrenciler söz konusu olduğuna göre görsel ve işitsel araçların yabancı dil öğretimindeki önemi daha iyi anlaşılmaktadır.

“Görsel zekâya sahip olan insanlar görsel dünyayı tam olarak anlama ve idrak edilen bilgiler arasında geçiş sağlama becerisine sahiptir. Bu zekâ alanı renklere, şekillere, çizgilere karşı duyarlılığı ve bunlar arasında ilişki kurma, görselleştirme, grafikte ifade etme becerilerini kapsar” (Bilkan, 2006:14). Resimlere, şekillere ve çizgilere diğer insanlara nazaran daha duyarlı olan bu öğrenciler, görsel materyaller vasıtasıyla yapılan öğretimlerde daha başarılı olabilmektedirler. Öğretimde yapılan görsel aktiviteler öğrencileri dinlendirmekte kaybolan veya azalan motivasyonu yeniden canlandırmaktadır.

Müziksel-işitsel zekâya sahip olan öğrenciler seslere daha çok hassasiyet göstermekte ve bir müzik veya ses yardımıyla yapılan öğretimlerde diğer zekâ türlerine sahip olan öğrencilere nazaran daha başarılı olmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretiminde müzikli etkinlikler öğretimin kalıcılığını arttırmaktadır (Tarhan, 2010).

Bazı görsel araçların işitsel olma özeliği de vardır. İnsanların görme duyularıyla beraber işitme duyularını da uyaran bu araçlarla yapılacak yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, öğrenmenin daha kalıcı olmasını sağlayacaktır.

Türkiye’de üniversitelere bağlı Türkçe öğretim merkezleri (TÖMER), Türk İşbirliği ve Kalkınma İdaresi (TİKA), Yunus Emre Kültür Vakfı, DİLSET Yayınları ve bireysel anlamda yabancılara Türkçe öğretim materyalleri hazırlayan kurum ve kişilerin çalışmaları söz konudur. Yabancılara Türkçe öğretiminde görsel ve işitsel araçların kullanımına yönelik olarak bu kurumların hazırlamış olduğu görsel ve işitsel ders araçları dikkat çekmektedir. Yabancılara Türkçe öğretiminin başarılı olması görsel ve işitsel materyallerin yeterince kullanılıyor olmasıyla doğrudan ilişkilidir.

Görme ve işitme duyusunu uyaran araçlar bu çalışmada derinlemesine incelenmiş ve Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde kullanılacak temel görsel ve işitsel teknikler belirlenmiştir. Yabancılara Türkçe öğretiminde etkili olarak kullanılacak görsel ve işitsel araçlar incelenerek şu şekilde sınıflandırılmıştır:

a- Görsel ve işitsel araçlar.

1. Video Filmi
2. Televizyon
3. Bilgisayar
4. DVD-VCD Oynatıcısı
5. Projeksiyon Cihazı ve Multimedya
6. Diğer İşitsel Araçlar (MP3)

b- Görsel araçlar şu şekilde sınıflandırılmıştır.

1. Ders Kitapları
2. Resimler ve Flaş Kartlar
3. Posterler
4. Yazı Tahtaları

Yukarıda başlıklar halinde verilen görsel ve işitsel araçların yabancılara Türkçe öğretiminde nasıl kullanılması gerektiğiyle ilgili yöntemler, etkinlikler bu araştırma projesinde ayrıntılı olarak açıklanmıştır.

1. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Görsel ve İşitsel Araçların Etkin Kullanımı

a. Video Filmi

Yabancı dil derslerinde öğretilen teorik bilgilerin uygulamadaki şekillerinin gösterilebilmesi için derslerin video filmleriyle desteklenmesi gerekmektedir. “Video, hem bir bilgi deposu hem de iyi bir gösteri aracıdır. Gerçek hayatın en iyi şekilde sergilenmesini sağlar. Video filminin kısa bir sahnesinde pek çok mesaj bulunabilir. 3-5 dakika süren kısa bir programa bir saatlik ders sığdırılabilir” (Demirel, 1993b:97). Video filmde ses ve görüntü bir bütün halinde verilir. Böylelikle öğrencilerin iki önemli duyu organı harekete geçirilerek konunun daha kolay anlaşılması sağlanır.

Öğrenciler yabancı dil dersinde teorikte gördüğü bilginin gerçek yaşamda nasıl uygulandığını video filmi yardımıyla görmesi, duyması o dilin yapısını kavraması açısından önemlidir. Öğrenciler video filmi yardımıyla öğrenilen dilde kullanılan beden dilini ve mimik hareketlerini kullanmayı da öğrenirler. Video filmi ile yabancı dil dersleri öğretimi daha pratik, sürekli ve kalıcı kılmaktadır. Bundan dolayı yabancılara Türkçe öğretimi derslerinin video filmleriyle desteklenmesi kaçınılmazdır. Yabancılara Türkçe öğretiminde video filmi ile yapılacak etkinlikler şu şekilde planlanmalıdır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde yapılacak olan video filmi derslerinden önce aşağıdaki hazırlıklar yapılmalıdır.

- Öğretmen, derste kullanacağı video filmi ile ilgili önceden bütün planlamaları yapmalıdır. İzletilecek video filmi destekleyici diğer aktiviteler önceden belirlenmelidir.
- Video filmi dersleri gerekli olan teknolojik araçların bulunduğu bir sınıfta yapılmalıdır. Video filmi dersi yapılacak olan sınıflarda duruma göre

bilgisayar, projeksiyon cihazı, geniş ekranlı bir televizyon, ses sistemi ve kulaklıklar bulundurulmalıdır. Toplu görsel etkinliklerin yapılması durumunda projeksiyon perdesi veya televizyonun sınıfta bütün öğrencilerin görebileceği bir pozisyonda bulunması gerekmektedir.

- Bir önceki derste öğrencilere izletilecek video filmi hakkında kısa bir bilgilendirme yapılmalı, video filmi ile ilgili motive edici sözler söylenmelidir.
- Derste kullanılacak olan video filmleri yabancılara Türkçe öğretiminde belirlenen seviyeler olan temel seviyeye, orta seviyeye ve ileri seviyeye uygun olmalıdır. Temel seviyedeki bir sınıfta kullanılacak olan video filminin içerisinde yer alan konuşmaların akışı yavaş ve tane tane olmalıdır. Aksi durumda öğrenciler izletilen video filmini anlayamaz ve hedeflenen davranışlar kazandırılmaz. Orta seviyede ve ileri seviyede de bu durum dikkate alınmalıdır.
- Video filmi ile yapılacak etkinliğin süresi en fazla bir ders saatinin yarısı kadar yani; bir dersi 40 dakika kabul edersek 20 dakika olmalıdır. Video filmine bağlı olarak yapılacak olan aktiviteler toplamda 20 dakika olmalıdır. Video filmi dersinde kullanılacak olan video filminin uzunluğu da bu durumda en fazla on dakika olmalıdır (Taşdemir, Bilkan, Can, 2004:79).
- Derste kullanılacak video filminin içeriğine ve seslendirmesine dikkat edilmelidir. İzletilecek video filmi genel ahlak kurallarına ve öğrencilerin kültürlerine aykırı görüntüler veya seslendirmeler içermemelidir.
- Öğrencilerin ilgileri, kültürleri, yaşam tarzları, inançları dikkate alınmalı izletilecek video filmleri buna göre planlanmalıdır. İlginç video filmleri, dersi olumlu etkileyecektir.
- Video filmi etkinliklerinde öğrencilerin motivasyonunu arttırmak amacıyla başarılı öğrenciler ödüllendirilebilir.

Video Filmlerle Öğretim Etkinlikleri

- **Anlatılan Konuya Uygun Kısa Video Film İzletme:** Yabancılara Türkçe öğretiminde işlenen konunun arkasından ilgili konuyu pekiştirici kısa video filmleri izletilmelidir. Öğrenciler uygulamada gördükleri ve işittikleriyle konuyu pekiştirirler. İzlenen video filmde geçen diyaloglar taklit edilerek sınıfta gönüllü öğrenciler tarafından canlandırılabilir.
- **Sadece Görüntüden Oluşan Video Filmleri Hakkında Öğrencileri Konuşturma:** Öğrenilen konuyla ilgili olarak yalnız görüntüden oluşan video filmleri öğrencilere izletilmeli daha sonra bu video filmi hakkında öğrenciler

konuşturulmalıdır. Öğrenciler bu etkinlikle, öğrendikleri yeni kelimeleri cümle içerisinde kullanma imkânı bulacaklardır. Bu etkinlik Türkçe konuşmaya çalışan öğrencilerin özgüvenini artıracaktır.

- **Sessiz Seyredilen Video Filmlerinde Geçen Konuşmaları Tahmin Etme:** İçerisinde konu ile ilgili seslendirmeler yer alan video filmi, sessiz olarak öğrencilere seyrettirildikten sonra öğrencilerin yorumları dinlenmelidir. Sonraki aşamada ise video filmi sesli olarak tekrar öğrencilere izlettirilerek öğrencilerin yorumlarıyla kıyaslanmalıdır. Öğrencilerin ifade becerilerini geliştirmesine bu tür aktiviteler yardımcı olacaktır.
- **Video Filminin Sonunu Tahmin Ettirme:** Öğretmen kontrolünde öğrencilere seyrettirilen video filmi belli bir süre izletildikten sonra durdurularak öğretmen öğrencilerden, izletilen video filmde durdurulan yerden sonra ne olacağı hakkında tahminlerini dinlemelidir. Öğrenci yorumlarından sonra video filmi durdurulan yerden devam ettirilerek video filminin sonucuyla öğrencilerin yorumları karşılaştırılmalıdır. Öğretmen bu durumda en yakın yorumu yapan öğrenciyi ödüllendirebilir. Gelecek zaman öğretiminde bu tür video filmleri öğretmene yardımcı olacaktır.
- **Video Filmindeki “A” Karakteri Olsaydınız Ne Yapardınız? :** Konuyla ilgili hedeflere ve planlamaya uygun bir video filmleri öğrencilere izletilmelidir. İzleme sonrasında veya izleme sırasında video filmi durdurularak öğrencilere, izletilen video filmde yer alan kahramanlardan birini tercih etmeleri istenmelidir. İlgili kahraman olması durumunda neler yapacağı hakkında öğrenciler konuşturulmalıdır. Öğrencilerin hissettiklerini doğru ifade edebilmelerini sağlamak açısından bu etkinlik önemlidir.
- **Video Filmi İzlettirme ve Sonrasında Yazılı Değerlendirme Yapma:** Bu etkinlikte konu ile ilgili izletilecek video filmi sonrası öğrencilere değerlendirme kâğıtları dağıtılmalıdır. Değerlendirme kâğıtlarında video filmi ile ilgili önceden hazırlanmış sorular olmalıdır. Belli bir sürede öğrencilerin soruları yazılı olarak cevaplamaları sağlanmalıdır. Bu etkinlikle öğrencilerin görüp duyduklarını yazılı olarak anlatma becerileri geliştirilir.

Örnek:

Aşağıdaki soruları izlediğiniz “Afrika’nın Yaşam Vahası” adlı video filmine göre cevaplandırınız.

1. İzlediğiniz video filmde hangi hayvanlar var?

.....

2. Hayvanlar neden başka yerlere gidiyorlar?

.....

3. İzlediğiniz videodaki hangi sahne sizi etkiledi? Neden?

.....

4. Ormanda neden yangın çıkıyor?

.....

“Afrika’nın Yaşam Vahası” adlı video filmine göre aşağıdaki cümlelerden doğru olanlarının başına “D”, yanlış olanlarının başına “Y” yazınız.

(...) Afrika çok sıcak bir yerdir.

(...) Afrika’da yaşayan hayvanlar sudan hoşlanmazlar.

(...) Gergedanlar çamurda oynamayı severler.

(...) Yangın çıkınca hayvanlar ormandan kaçarlar.

- **İleri Seviyedeki Öğrencilere Film ve Belgesel Seyrettirme:** İleri seviyedeki öğrencilere Türkçe dubajlı ve Türkçe altyazılı film veya belgesel izletilerek işittiğini anlama, okuduğunu anlama becerileri en yüksek seviyeye çıkarılmalıdır. Bu tür etkinliklerde önceden hazırlanmış doğru-yanlış, boşluk doldurma, vb. sorulardan oluşan değerlendirmeler yapılmalıdır.

Örnek:

Aşağıdaki boşlukları seyretmiş olduğunuz “Eşrefpaşalılar” adlı filme göre doldurunuz.

“Kamuran:

– günler, Davut Beyciğim. efendim?
Afiyettesiniz inşallah. Haliniz, keyfiniz iyi.

Davut:

– Gıcır.

Kamuran:

– Gıcır, iyi. içerden çıkmasına az kaldı
tabi. Onun da tesiri var, değil mi efendim?

Davut:

– ver, küflü! Duman mı çekeceğiz seni mi çekeceğiz?

Kamuran:

– Aslında ben sizi başka bir mesele için

..... Etmıştim Davut Beyciğim. Biliyorsunuz maişetimi küçük
..... ve dişimden tırnağımdan edindiğim gayri menkullerden
karşılamaktayım.

Davut:

– Yetkence avlan” (Yavuz, 2010).

b. Televizyon

Günlük hayatımızda önemli yer tutan teknolojik araçlardan bir diğeri de televizyondur. Televizyon, yabancılara Türkçe öğretiminde etkili kullanıldığında kitlesel sonuçlar alınabilecek bir iletişim aracıdır. Görme ve işitme duyu organlarını uyaran televizyon öğrenimde kalıcılığı artırmakta ve sürekliliği sağlamaktadır (Başkan, 2006:86). Yabancılara Türkçe öğretiminde televizyonu iki yönden ele almak gerekir.

- **Ders Aracı Olarak Televizyon:** Televizyon, bir video izletme aracı olarak veya bilgisayardaki bir veriyi, sunumu, vb. göstermek amacıyla kullanılmaktadır. Bu şekliyle yabancılara Türkçe öğretiminde televizyondan faydalanılmalıdır. Günümüzde video ve benzeri görsel sunumları izletmek için televizyonla birlikte projeksiyon cihazı da kullanılmaktadır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde televizyonun kullanımıyla ilgili şu özelliklere dikkat edilmelidir.

- Televizyon öğrencilerin görüntüyü tam olarak görebilecekleri bir yerde ve uzaklıkta olmalıdır.
- Televizyonun görüntü ve ses kalitesi iyi olmalıdır.
- İstenildiğinde başka bir programa geçebilmek için uzaktan kumanda edilebilmelidir.
- Televizyonun ekran büyüklüğü sınıfın ve öğrencilerin sayısına göre belirlenmelidir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler Türkçe televizyon programlarını seyrederek öğrendiklerini pekiştirmiş olurlar. Dilin gerçek ortamlarda nasıl kullanıldığını daha iyi öğrenirler. İkinci dil Türkçe edinenlerin bu programlar yardımıyla dinleme becerileri ve kelime hazineleri de gelişir.

- **Kitlesel İletişim Aracı Olarak Televizyon:** Televizyonda gösterilen bir video aynı anda binlerce insana ulaşılabilir. Bu bakımdan televizyonun yaygın bir kitle iletişim aracı olarak yabancılara Türkçe öğretiminde nasıl kullanılması gerektiği üzerinde durulmalıdır. Türk kültür tarihinin izleri bulunan ülkeler ve Türk kökenli soydaşların yaşadığı yerlerde çanak anten vasıtasıyla Türk televizyonları yoğun bir şekilde seyredilmektedir. Zamanla Türkçeyi unutmuş olan bu soydaşlar şimdilerde televizyon yardımıyla tekrar Türkçe öğrenme çabası içerisinde. Bu bölgelerde Türkçe yayın yapan televizyonların kolayca seyredilebilmesi için gerekli alt yapı oluşturulmalıdır.
- Türkçe öğreten kurumların bulunduğu ülkelerin ulusal kanallarında Türkçe seslendirilmiş ve o bölgede konuşulan dilde altyazılı filmler veya programlar yayınlanabilmelidir. Popüler Türk kanallarının bu bölgelerde konuşulan dilde altyazılı olarak yayın yapmalarının yolları aranmalıdır. Yabancı dil öğrenenler tarafından en çok seyredilen ve dilin öğrenildiği televizyon programları reklamlardır. Bu bakımdan yabancılar tarafından seyredilmesi planan reklam programlarının seçimine dikkat edilmelidir.

Yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla yurt dışında gösterilecek Türkçe yayınlarda aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi bu yayınların sürekliliği bakımından önemlidir.

- Hedef bölgelerdeki ulusal kanallarda yayınlanması düşünülen Türkçe televizyon programları, iyi seslendirmeli ve ilgili bölgede konuşulan dilde altyazılı olarak izletilmelidir. Alt yazılı olması izleyicinin konuyu anlamasını ve diğer serileri de takip etmesini sağlayacaktır.
- Yayınlanması düşünülen ilgili Türkçe filmler, belgeseller, vb. programların özenle seçilmesi gerekmektedir. Gösterilen programların hedef bölgede yaşayan insanların kültürlerine ve diğer yaşam değerlerine aykırı olmamalıdır.
- Türkçe yayınların, televizyonun en çok izlendiği saatlerde yayınlanmasına özen gösterilmesi daha verimli sonuçların alınmasını sağlayacaktır.
- Türkçe yayınların, Türkçe öğrenen öğrenciler tarafından izlenilmesinin önemi Türkçe öğretenler tarafından öğrencilere kavratılmalıdır.
- 24 saat yayın yapan Discovery Channel, Euro Sport, Animal Planet, vb. gibi birçok izleyicinin beğenisini kazanan kanallar kalitesinde Türkçe yayınlar hazırlanmalıdır.

Sürekli Türkçe programları takip eden yabancılar zamanla sık tekrarlanan belli Türkçe kalıpları öğreneceklerdir. Özellikle sokak dili dediğimiz günlük konuşmalarda geçen sözcükleri ve kısa cümleleri yabancılar, zamanla kullanır hale geleceklerdir.

c. Bilgisayar

Bilgisayar, yabancı dil öğretim etkinliklerinin vazgeçilmez yardımcı ders aracıdır. Bilgisayar “Toplumların bütün ticari, sanayi ve eğitim faaliyetlerinde yer alarak, kullanıldıkları her alanda verimliliği arttırmış ve insan yaşamının içerisinde önemli bir yere sahip olmuştur” (Arslan, 2003:67). Eğitime bakan yönüyle zamanımızda artık bilgisayarsız okul görmek nerdeyse mümkün değildir. Çocuklar okul dışında kalan tüm zamanlarını bilgisayara ayırmaktadırlar. Günlük yaşamda önemli bir yer tutan ve birçok alanda kullanılan bilgisayar, yabancılara Türkçe öğretiminde etkili bir biçimde kullanılmalıdır. Genellikle yabancılara Türkçe öğretiminin hedef kitlesi, genç nüfustur. Gençler bilgisayara karşı ciddi bir alaka göstermektedir. Gençlerin bilgisayara olan bu ilgileri yabancılara Türkçe öğretiminde bilgisayar tabanlı programların hazırlanmasını gerekli kılmaktadır.

Bilgisayarlar öğretmenler tarafından genellikle sunum (Powerpoint programı kullanılarak) hazırlama, video izletme, müzik dinletme, vb. amaçlarla kullanılmaktadır. Öğretmenlerin bilgisayarda hazırladıkları materyalleri derste kullanmaları öğrenci motivasyonunu olumlu olarak etkilemektedir.

Yabancılara Türkçe öğretiminde bilgisayar vasıtasıyla hazırlanacak programlar öğrencilerin dikkatini ve bu dili öğrenmeye olan ilgilerini artıracaktır. İngilizce öğretimi amacıyla hazırlanan bazı bilgisayar tabanlı programları (Rosetta Stone, Euro Talk vb.) kullanan öğrencilerin bu programları ilgiyle ve sürekli kullandıkları görülmektedir. Bu programların Türkçeye uyarlanmış sürümleri yabancılara Türkçe öğretim derslerinde kullanılmış ve benzer sonuçlar elde edilmiştir.

Yabancılara Türkçe öğretmek amacıyla hazırlanacak bilgisayar programları mutlaka oyun temelli olmalıdır. Öğrenci oyun içerisinde farkında olmadan Türkçe kelime ve cümleleri bilinçaltına yazarak yeri geldiğinde kullanacaktır.

Yabancılara Türkçe öğretenler bilgisayar yardımıyla konuları öğretirken sınıfın seviyesini dikkate almalıdırlar. Programlar anlaşılır ve kolay olmalıdır. Öğrenci evde kendi başına bu programları kullanarak tekrar yapabilmelidir.

d. DVD-VCD Oynatıcısı

Bilgisayarın bir parçası olarak veya ayrı bir cihaz olarak kullanılan DVD ve VCD oynatıcıları yardımıyla DVD ve VCD'lere kopyalanmış olan görüntü ve ses dosyaları modern yabancı dil öğretim yöntemlerinden biridir. Yabancılara Türkçe öğretiminde Ankara TÖMER, Gazi TÖMER ve DİLSET Yayınları'nın bu amaçla hazırlamış oldukları CD'ler bu anlamda önemlidir. Bu merkezler sürekli olarak bu konudaki çalışmalarını güncellemektedirler. Yabancı dil olarak Türkçe öğretenler

görsel ve işitsel içerikli bu yardımcı kaynaklarla Türkçeyi, yabancılara daha kolay öğretebileceklerdir.

DVD-VCD Oynatıcısı veya bilgisayar üzerinden ikinci dil ediniminde kullanılacak görsel ve işitsel programlar projeksiyon cihazı yardımıyla dil laboratuvarlarında sıkça kullanılmaya başlanmıştır. Dil laboratuvarlarında oluşturulan bu çoklu ortamlar (multimedya) aracılığı ile farklı uyarılara sahip öğrencilerin dikkatleri derse çekilmiş olmaktadır.

e. Diğer İşitsel Araçlar

Müzik

“İşitsel araçlar doğru dil alışkanlıklarının kazandırılmasında ve tekrar alıştırmalarının yapılmasında etkili olmaktadır” (Demirel, 1993c:97). İşitme duyusunu en hızlı harekete geçiren işitsel araçlardan biri müziktir. Yabancılara Türkçe öğretiminde müzik parçaları yardımıyla yapılacak etkinlikler öğrencilerin telaffuzlarını geliştirecektir. Öğrenciler beğendikleri bir müziği dinledikleri zaman o müziğin sözlerini tekrarlamaya çalışacaklardır. Bu şekilde öğrencilerin dinleme becerilerinin yanında konuşma becerileri de gelişecektir. Müzik parçalarının nakaratlarında bazı kelimeler sıklıkla söylenmektedir. Tekrar edilen bu kelimelerin telaffuzları öğrenciler tarafından kolayca söylenecek ve bu kelimelerin ezberlenmesi daha kolay olacaktır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde müzikli etkinlikler öğrencilerin motivasyonuna olumlu yönde katkı sağlamaktadır. Klasik ders anlatma yöntemleri yabancı dil derslerinde belli bir süre sonra motivasyon kaybına neden olmaktadır. Farklı etkinliklerin yapılması kaybolan motivasyonu yeniden canlandıracaktır. Müzikli etkinlikler motivasyonu canlı tutmada önemli bir işlev görmektedirler. Öğrencilerin motivasyonunu sürekli açık tutabilmek için yabancılara Türkçe öğretiminde müzikli etkinlikler etkili bir biçimde kullanılmalıdır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde yapılacak olan müzikli etkinliklerden önce aşağıdaki hususlara dikkat edilmesi, dersin daha verimli geçmesini sağlayacaktır.

- Derste, öğrencilere dinletilecek müzik parçasından önce sınıf hazır hale getirilmelidir. Etkinlikte kullanılacak müzik parçası hakkında önceden kısa bir bilgilendirme yapılmalı, motive edici sözler söylenmelidir.
- “Öğrenciler ilk önce müziğe ve şarkının yorumuna konsantre olurlar” (Anşin, 2006:9-20). Bu nedenle ilgili müzik parçasının bir defa dinletilmesi yeterli değildir. Müzikli etkinlikte yazılı bir çalışma varsa müzik parçası en az iki defa dinletilmelidir.

- Derste kullanılacak olan müzik parçalarındaki sözler, yabancılara Türkçe öğretiminde belirlenen seviyeler olan temel seviyeye, orta seviyeye ve ileri seviyeye uygun olmalıdır. Temel seviyedeki bir sınıfta kullanılacak olan müzik parçasının sözleri anlaşılır olmalıdır. Aksi durumda öğrenciler dinlenen müzik parçasını anlayamazlar ve bundan dolayı hedeflenen davranışlar kazandırılmaz. Orta seviyede ve ileri seviyede de bu durumun dikkate alınması müzikli etkinliklerin hedefine ulaşmasında yardımcı olacaktır.
- Öğretmen, derste kullanacağı müzik parçası ile ilgili önceden bütün planlamaları yapmalıdır. Derste hangi müzik parçasının kullanılacağı, kullanılacak müzik parçasının seviyeye uygun olup olmadığı, müzik parçasına yönelik hangi etkinliklerin yapılacağı gibi hususların, öğretmen tarafından önceden planlanması yapılmalıdır.
- Müzikli etkinlikler gerekli olan teknolojik araçların bulunduğu bir sınıfta yapılmalıdır. Müzikli etkinliğin yapılması düşünülen sınıfta bilgisayar, CD çalar, MP3 çalar ve iyi bir ses sistemi olmalıdır.
- Müzikli etkinliklerde kullanılacak müziğin sözlerine dikkat edilmelidir. Dinletilecek müzik parçasının sözleri ahlak kurallarına ve öğrencilerin kültürlerine aykırı olmamalıdır.
- Müzikli öğretimlerde, öğrencilerin ilgilerini çekici müzik parçalarının seçilmesi faydalı olacaktır. Popüler müzik parçalarının seçilmesi öğrencilerin derse olan ilgilerini olumlu yönde etkilemektedir.
- Müzikli etkinliklerde başarılı öğrencilere hediyeler verilebilir.

Müzikli Öğretim Etkinlikleri

- **Şarkı Dinleterek Boşluk Doldurma:** Bu müzikli etkinlikte öğretmen öğrencilere bir müzik parçasını dinletmelidir. Öğrenciler öğretmenin kendilerine verdiği çalışma kâğıdındaki boşlukları dinledikleri müziğe bağlı kalarak doldurmaya çalışırlar. Öğretmenin önceden hazırladığı çalışma kâğıdında hedef kelimelerin yeri boş bırakılmalıdır.

Örnek:

Barış Manço'nun "Domates Biber Patlıcan" adlı şarkısı dinletilir.

..... biber patlıcan

Domates biber patlıcan

Bir anda dünyam kararı

Bu sesle sokaklar yankılandı

Domates patlıcan

- **Popüler Bir Müzik Parçasını Ezberleme:** Öğretmen öğrencilerin dinlemekten ve ezberlemekten hoşlanacağını tahmin ettiği popüler bir müzik parçası seçmelidir. Öğretmen, öğrencilere ilgili müzik parçasının sözlerinin yazılı olduğu bir çalışma kâğıdı ile ilgili müziğin CD'sini veya ses dosyasını vermelidir. Öğretmen öğrencilere şarkıyı ezberlemeleri için bir süre tanımalıdır. Bu süre en fazla 1 hafta olmalıdır. Öğrencilere verilen süre sonunda bir değerlendirme yapılacağı önceden söylenmelidir. Değerlendirme doğrudan not verme şeklinde değil de artı puan verme şeklinde olmalıdır. İstekli olmayan öğrenciler zorlanmamalıdır.
- **Popüler Bir Müzik Parçasını Beraber Söyleme:** Bu etkinlikte öğrencilerin söylemekten hoşlandığı popüler bir müzik parçası sınıf tarafından çalışılmalıdır. İlgili müziğin sözleri ve müziği öğretmen tarafından önceden hazırlanmalıdır. Önceden çalışılmış olunan müziğin sözleri, sınıfta öğretmen ve öğrenciler tarafından birlikte seslendirilmelidir.
- **Şarkı Dinleterek Şarkı ile İlgili Sorular Çözme:** Öğretmen popüler bir şarkıyı önceden belirlemelidir. Şarkı öğrencilere birkaç defa dinletilmeli ve sonrasında ilgili şarkı hakkında hazırlanan sorular öğrenciler tarafından cevaplandırılmalıdır. Başarılı öğrenciler ödüllendirilebilir.

Örnek:

Aşağıdaki soruları “Bak Postacı Geliyor” şarkısına göre cevaplayınız.

1. Mısralardaki yazım yanlışlarını düzelterek boşluklara doğru cümleleri yazınız!

Bak postacı geliyör

.....

Salam veriyor

.....

Herkeş one bakıyor

.....

Merek ediyör

.....

Aşağıdaki kelimeleri eşleştiriniz!

1. Postacı	a. Veriyor
2. Herkes	b. Geliyor

3. Uğurlar c. Dolsun
4. Kismetle d. Olsun

3. Postacı ne yapıyor?
.....
4. Herkes ne yapıyor?
.....
5. Kim merak ediyor?
.....

Öğrenciler soruları cevaplandırdıktan sonra aşağıda olduğu gibi, şarkının tüm sözleri öğrencilere dinletilerek cevapların kontrol edilmesi sağlanmalıdır.

Şarkının sözleri

Bak Postacı Geliyor (Çocuk Şarkıları)

Bak postacı geliyor
Selam veriyor
Herkes ona bakıyor
Merak ediyor
Çok teşekkür ederim
Postacı sana
Pek sevinçli haberler
Getirdin bana

Bu gün yalnız bu kadar
Darılmayınız
Yarın yine gelirim
Hoşça kalınız
Haydi git güle güle
Uğurlar olsun
Ellerin dert görmesin
Kismetle dolsun

- **Sınıf İçi Etkinliklerde Müzik Kullanma:** Sınıf içerisinde yapılan bazı etkinlikler, öğretmenin uygun görebileceği ve öğrencilerin dikkatlerini dağıtmayacak olan bir müzik eşliğinde yapılmalıdır. Tahtaya yazılmış olan önemli notlar deftere geçirilirken, konu ile ilgili alıştırmalar çözülürken, değerlendirme sınavları yapılırken... vb. durumlarda uygun müzik parçaları dinletilmelidir. Bu müzik parçaları mutlaka Türkçe olmalıdır. Bu şekilde öğrenciler zamanla Türk müziğine daha da ilgi duyacaklardır.

Dinleme Araçları

“Yabancı dil öğretiminin temelinde dinleme, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin geliştirilmesi vardır” (Kaya, 2007). Bu dört temel dil becerileri birbirleriyle bağıntılıdır. Konuşma becerisinin gelişmesi, dinleme becerisinin gelişimiyle paralellik göstermektedir. Etkili bir dinleme beraberinde etkili bir konuşma becerisinin kazanılmasını da sağlar. Ayrıca yabancı bir dilin öğrenimi için gerekli olan ilk basamak dinlemedir. İnsanlar yeni bir dili ilk olarak duyarlar, anlarlar ve daha sonra konuşurlar. Bu sebeple yabancılara Türkçe öğretiminde yapılacak ilk etkinliklerin dinlemeye dayalı olması gerekmektedir (Cemiloğlu, 2009:69).

Sınıf içi dinleme etkinlikleri genel olarak iki şekilde gerçekleşmektedir. Birincisi öğretmenin konuşan, öğrencilerin dinleyen olduğu durumdur. İkincisi öğretmenin konuşan durumunda olmadığı, kullandığı ders kitabına ya da kendisinin hazırladığı bir dinleme etkinliğine paralel olarak gerçekleştirdiği dinleme şeklindedir. Birinci dinlemede zamanla öğrencilerin pasif bir dinleyici olmaları söz konusudur. İkinci dinlemede ise öğrencilerin aktif bir dinleyici olması gerekmektedir; çünkü bu türlü yapılan dinleme etkinlikleri öğrenci merkezlidir. Öğrencilerin aktif olduğu dinleme etkinlikleri onların özgüvenlerini geliştirecektir.

Dinleme etkinlikleri yabancılara Türkçe öğretiminde öğrencilere doğru telaffuz ve konuşma becerisi kazandırmada yardımcı olmaktadır. Öğretmenin doğru dinleme etkinliklerinin yapılmasındaki rolü önemlidir. Çünkü öğrencilerin sınıf içinde en çok dinledikleri kişi öğretmenleridir. Öğrenciler öğretmenlerinin konuşmalarını taklit ederler. Bu nedenle yabancılara Türkçe öğretenler, Türkçeyi çok iyi kullanmalı ve sözcükleri doğru telaffuz etmelidirler.

Yabancılara Türkçe öğretimi dinleme etkinliklerinde aşağıdaki hususlara dikkat edilmelidir.

- Ders kitabına ya da öğretmenin ayrıca hazırladığı bir çalışmaya paralel olarak yapılacak olan dinleme etkinlikleri öncesinde iyi bir planlama yapılmalıdır.

- Öğretmen derste kullanmayı düşündüğü bir dinleme parçasını önceden kendisi dinlemelidir. İlgili dinleme parçasının uygun olup olmadığını kontrol etmelidir.
- Dinleme parçaları yabancılara Türkçe öğretiminde belirlenen seviyeler olan temel seviyeye, orta seviyeye ve ileri seviyeye uygun olmalıdır.
- Kullanılması düşünülen dinleme parçalarının söyleniş hızına, telaffuzuna ve anlaşılabilirliğine dikkat edilmelidir.
- Dinleme parçaları genel ahlak kurallarına ve ilgili ülkenin milli-manevi değerlerine aykırı seslendirmeler içermemelidir.
- Öğrencilerin konuşulanları doğru ve net anlayabileceği işitsel araçlar kullanılmalıdır.
- Yabancılara Türkçe öğretenlerin konuşmalarında yerel ağızlardan uzak durmaları ve İstanbul Türkçesi'ni kullanmaları gerekmektedir.

Dinleme CD'leri: Dinleme CD'leri yabancı dil derslerinde kullanılan ders kitaplarının genellikle "Dinleme-Anlama" ve "Kelime Öğretimi" bölümleri için hazırlanmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan bazı ders kitaplarının dinleme CD'leri bulunmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere seslendirilmiş kitaplar ve hikâyeler öğrencilere dinletilmelidir.

İşitsel Özellikli Teknolojik Araçlar: İşitsel özellikli teknolojik araçlar denildiğinde MP3 çalar, radyo, cep telefonları, ipod... vb. gibi teknolojik araçlar anlaşılmalıdır. Küçük ve taşınabilir özellikte olan bu araçlar her yerde kullanılabilirler. Dinleme CD'leri veya kasetler için bir bilgisayara veya kasetçalara gereksinim duyulmaktadır. Her yere bilgisayar veya kasetçalar götürmek zordur; ama her yere cep telefonu veya taşınabilir özellikte olan dinlemeye dayalı teknolojik araçlar götürülebilir. Dinlemeye dayalı teknolojik araçlar yabancılara Türkçe öğretiminde iyi planlanarak kullanılırsa etkili sonuçlar alınacaktır. Her yerde dinleme özelliği bulunan teknolojik araçlar için seslendirilmiş sözcüklerin bulunduğu dosyalar, müzik dosyaları ve sesli hikâye dosyaları hazırlanmalıdır.

2. Yabancılara Türkçe Öğretiminde Görsel Araçların Etkin Kullanımı

a. Ders Kitapları

Eğitim ve öğretimde eskiden beri en çok kullanılan araçların başında ders kitapları gelmektedir. "Ders kitapları, öğretim programlarında yer alan konulara ilişkin bilgiyi planlı, düzenli ve aşamalı bir şekilde içerdiği için, geliştirilen diğer modern

ders araç-gereçlerine rağmen öğretmen ve öğrencilerin temel başvuru kaynağı, vazgeçilemeyen ders aracı olma özelliğini korumuştur” (Kolaç, 2003:105-137).

Kaynak bir ders kitabı kullanmadan ders anlatan öğretmen yok gibidir. Yabancılara Türkçe öğretiminde takip edilen ders kitaplarına yardımcı olarak genellikle alıştıırma/çalışma kitapları, dilbilgisi kitapları ve öğretmen kitapları da kullanılmaktadır. Bazı yayın evlerinin bu kitaplara ilaveten video dersleri için hazırlanmış kitapları da vardır. İyi bir ders kitabı olmadan yapılacak yabancılara Türkçe öğretiminin istenilen hedefe ulaşması mümkün değildir.

İyi bir ders kitabı eğitimcilerin ve öğrencilerin ilgisini çekecek özellikler taşımalıdır. Bu nedenle ders kitabının seçimi çok önemlidir. Yabancılara Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanan/hazırlanacak ders kitapları kafa karıştırmamalı, sistemli olmalı ve bol örnekler içermelidir (Vahapoğlu, 2009:135).

Yabancılara Türkçe öğretimi derslerinde kullanılacak olan ders kitaplarının resimli olması şarttır. Resimler ve karikatürler ders kitaplarını görsel açıdan zenginleştirmekte ve konun anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Ders kitaplarında kullanılması düşünülen resimlerin/karikatürlerin kalitesi, amaca uygunluğu, oranı, vb. alanında uzman kişiler tarafından seçilmelidir (Demir ve Yapıcı, 2007:177-192).

Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılması düşünülen kaynak kitaplarda aşağıdaki özellikler aranmalıdır.

- Kitaplar yabancılara Türkçe öğretiminde belirlenen seviyelere uygun olmalıdır. Her seviyenin kavrama düzeyi farklıdır. Ders kitaplarında ve ders kitaplarını destekleyici amaçla hazırlanan diğer yardımcı kitaplarda ilgili seviyedeki öğrencilerin anlayamayacağı cümleler, deyimler, atasözleri, vb. kullanılmamalıdır.
- Kitaplar öğrencilerin kolay kavrayabileceği, ilgi ve meraklarına uygun metinler içermelidir.
- Kitaplar görsel açıdan zengin olmalıdır. Güncel çizgi film kahramanları, semboller, karakterler kullanılmalıdır.
- Kitaplar kullanılacağı ülke şartları dikkate alınarak hazırlanmalıdır. Çünkü yabancıların Türkçeyi öğrenme zorlukları, becerileri ve istekleri farklılık göstermektedir. Bu farklılıkların en önemli sebebi Türkçenin ilgili ülkedeki popülerliği ile Türkçeyi öğrenmeye çalışan yabancıların dil yapılarının Türkçeye olan yakınlık durumudur. Ülkelerin coğrafi konumu, kültürü, dini, vb. gibi özellikler o ülkelerde yaşayan insanların yabancı bir dili öğrenmelerine etki etmektedir. Bir Iraklı ile bir Çinlinin Türkçe öğrenmeye olan ilgisi aynı değildir.

b. Resimler ve Flaş Kartlar

Yabancı dilde hazırlanmış resimsiz bir kitabın, panonun veya sunumun öğrenciler tarafından ilgiyle takip edilmesi zordur. Yabancılara Türkçe öğretiminde materyal tasarlarken mutlaka resimlerden faydalanılmalıdır. Özellikle görsel zekâyâ sahip olan öğrenciler için görsel materyal olmadan yapılan dersler çekilmez olabilir. Öğrenciler iyi çizilerek renklendirilmiş materyallerle anlatılan dil derslerini daha ilgiyle dinlemektedirler. Sözleri veya kelimeleri düşünerek öğrenme yerine, resim aracılığıyla kavramayı tercih etmektedirler. Öğrenciler resimler aracılığıyla yapılan etkinliklere, sadece yazılı bir metin aracılığıyla yapılan etkinliklere göre daha fazla katılmaktadırlar (Demircan, 2005:199).

Yabancı dil öğretiminde kelime öğretimi önemli bir yer tutmakta ve kelime öğretiminde birçok farklı yöntem kullanılmaktadır. Flaş kartlar yardımı ile yapılan kelime öğretimi yöntemi öğrencilerde ilgi uyandırmakta ve anlamaya yardımcı olmaktadır. Bu bakımdan yabancılara Türkçe kelimelerin öğretiminde ilginç resimler veya karikatürler yardımıyla flaş kartlar hazırlanmalıdır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılacak resimlerde ve flaş kartlarda aşağıdaki özellikler aranmalıdır.

- Resimler alanında uzman kişiler tarafından çizilmelidir.
- Resimler hedef öğrenmeye uygun olmalıdır.
- Resimlerin kullanımında seviyelere dikkat edilmelidir.
- Öğrencileri meraklandırıcı resimler kullanılmalıdır.
- Resimler veya flaş kartlar ilgili kavramı, kelimeyi, cümleyi, vb. net olarak ifade etmelidir.
- Resimler veya flaş kartlar ilgili kültüre aykırı çizimler, şekiller... vb. içermemelidir.

c. Posterler

Üstdal'a (2009) göre "Bilimsel bir poster, sözel bir sunumu görsel bir destekle birleştiren bir iletişim aracıdır." Yabancı dil öğretiminde posterler, genellikle bir konu hakkında önemli kelimelerin veya olayların resimler yardımıyla ifade edilmesi şeklinde kullanılan görsel araçlardır. Sınıf veya koridor duvarlarına asılan posterler öğrencilerin dikkatini çekerek pasif olarak öğrenmelerini sağlamaktadır. Posterler ders sonrasında verilen aralarda sınıfta kalan veya koridorda gezen öğrencilerin görsel duyularını uyarır.

Yabancılara Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanan posterler dikkat çekici ve anlaşılır bir şekilde hazırlanmalıdır. Çok küçük resimler kullanılmamalıdır. Kullanılacak

resimler veya karikatürler uzaktan (4-5 metre) fark edilebilir büyüklükte olmalıdır. Posterde kullanılacak resimler vb. materyaller dikkat çekici, merak uyandırıcı olmalıdır. Posterlerdeki yazılar ideal puntoda olmalıdır. Posterde sadece öğretilmesi hedeflenen kelimeler ya da cümleler olmalıdır. Gereksiz kelimelerin ya da cümlelerin kullanımından kaçınılmalıdır. Posterler öğrencilerin sürekli görebilecekleri yerlere asılmalıdır.

d. Yazı Tahtaları

Yazı tahtaları ders kitapları ile beraber öğretimde en çok kullanılan görsel araçlardan bir diğeridir. Yazı tahtaları sınıflarda en önemli yeri işgal etmektedir. Öğretmen bir şey anlatacağı zaman yazı tahtasını kullanmakta öğrenciler ise öğretmenin anlattıklarını yazı tahtasında görmek istemektedirler. Sözlü olarak anlatılanların yazı tahtalarının kullanılmasıyla öz olarak görsel bir hale gelmesi öğretimin kalıcılığını arttırmaktadır. Yabancılara Türkçe öğretenler de yazı tahtasını öğrencilerin dikkatini çekebilecek bir şekilde kullanmalıdırlar. Örneğin yeni öğrenilen kelimeler tahtanın sağ tarafına yazılmalı ve ders boyunca orda kalmalıdır.

Eskiden beri en çok kullanılan yazı tahtaları, halk dilindeki adıyla kara tahtalardır. Bugün kara tahtanın yerini emaye kaplamalı olan ve tebeşir yerine markerlerin kullanıldığı ders araçları almaya başlamıştır. Öğretmen yazı tahtasını düzenli ve sade bir şekilde kullanmalı gereksiz yazı veya şekillerle doldurmamalıdır. Öğretmenin renkli tebeşirleri veya markerleri kullanması öğrencilerin görsel uyarıcılarını harekete geçirerek mesajın daha kolay iletilmesini sağlayacaktır. Yazı tahtasında anlatılanlar öz olarak sistemli bir şekilde öğrenciye aktarılmalıdır.

Eğitim teknolojisinin geliştirmiş olduğu Akıllı Tahtalar yeni yeni okullarda kullanılmaya başlamıştır. Bilgisayar ekranında yer alan programların normal bir yazı tahtası boyutunda ve dokunmatik olarak kullanılması anlamına gelen bu sistem, gerekli alt yapı oluşturulursa önemli bir ders aracı olabileceğini söylemek mümkündür. Yabancılara Türkçe öğretiminde akıllı tahtada gösterilecek programlar, sunumlar, vb. çalışmaların hazırlanmasını hızlandırmak gerekmektedir.

Akıllı tahtanın kullanılmasıyla, derslerde zaman kazanımı söz konusudur. Yazı yazmakla fazla uğraşmayacak olan öğretmen daha fazla aktivite yapma imkânı bulacaktır. Yapılacak olan aktivitelerin oranı arttıkça öğrencilerin dili öğrenmeleri kolaylaşacaktır.

Akıllı tahtalar görsel açıdan oldukça zengin bir ortam oluşturmaktadır. Akıllı tahtalar bu yönüyle öğrencilerin görme duyularını yoğun bir şekilde uyararak motivasyon kaybını önleyecek ve öğrenmenin kalıcılığını arttıracaktır.

e. Gerçek Nesnelere veya Maketler

Gerçek nesnelere çevremizde görülen, onlara dokunabilinen her şeydir. Maketler ise gerçek nesnelere plastik, kâğıt, tahta vb. maddelerinden küçültülerek yapılmış şekilleridir. Dokunsal materyaller grubunda yer alan gerçek nesnelere ve maketlerle beraber heykelleri, modelleri, numuneleri ve yapbozları da düşünebilir (Akpınar ve Aydın 2009:105-112).

Yalın'a (2009) göre "Gerçek eşyalar, öğrencilere somut ve kalıcı öğrenmeler sağlar; öğrencilerin genellemesini kolaylaştırır ve her bireyin, kendi yeteneği ölçüsünde bireysel olarak eğitim görmesine yardım eder." Gerçek nesnelere, maketler, modeller gibi materyallerin görsel olmasının yanı sıra dokunulabilir olması bu materyallerin kullanılmasıyla yapılan yabancı dil öğretimlerini daha kalıcı hale getirmektedir. Görsel veya bedensel (kinestetik) zekaya sahip olan öğrenciler gerçek nesnelere ya da maketler aracılığıyla yapılan yabancı dil öğretimlerinde daha başarılıdır.

Yabancılar Türkçe öğretiminde seviyelere göre belirlenen bütün konular hakkında gerçek nesnelere veya maketler bulmak zordur; ama bazı konular hakkında durum farklıdır. Yabancılar temel seviye Türkçe öğretiminde meyveler, sınıf, elbiseler, kahvaltılıklar, ev vb. konuları hakkında gerçek nesnelere veya maketleri bulmak ve bu konuları kavratmak kolaydır. Öğrenciler konuları görsel ve dokunsal materyaller yardımıyla daha çabuk öğrenirler.

Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılması düşünülen gerçek nesnelere veya maketlerin kullanışlı ve ideal büyüklükte olmasına dikkat edilmelidir. Yararlanılması düşünülen gerçek nesnelere taşınabilirliği, sınıf ortamında gösterilebilir olması gibi özellikler önemlidir. Maketlerin ilgili nesnenin birebir kopyası olmasına dikkat edilmelidir. Yabancılar Türkçe öğrenenler özellikle temel seviyede gerçek nesnelere ve maketleri ihtiyaç duyulduğunda kendileri oluşturabilmelidirler.

Sonuç

Sınırlı ders araç-gereçleriyle yapılan yabancı dil öğretimi istenilen zamanda istenilen başarıyı sağlayamamaktadır. Yabancılar Türkçe öğretiminde istenilen başarıyı elde etmek için derslerin motive edici ve tüm duyuları uyaran yardımcı ders araçlarıyla desteklenmesi gerekmektedir. Değişik zekâ türlerinin öğrencilerde oluşturduğu bireysel farklılıklar göz önünde bulundurulmalı ve yabancılar Türkçe öğretiminde yardımcı ders kaynakları bu duruma uygun bir şekilde hazırlanmasına özen gösterilmelidir.

Yabancılar Türkçe öğretiminde görselliği ve işitselliği son derece ön planda olan video ve televizyon etkili bir şekilde kullanılamamaktadır. Çünkü bu tür materyali

hazırlamak hem zor hem de pahalıdır. Bir sektör haline gelen İngilizce gibi eskiden beri öğretilen dillerin bu tür materyal altyapısı çok zengindir. İngilizce gibi diğer yabancı dillerin öğretiminde kullanılan videolar, televizyon programları dikkatle incelenmelidir. Türkiye’de dağınık bir şekilde olan Türkçe Öğretim Merkezleri ve diğer yabancılara Türkçe öğreten kurumlar tecrübelerini ve güçlerini birleştirerek materyal hazırlamak üzere bir merkez oluşturmalıdırlar.

Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere öğretim müfredatına uygun olarak hazırlanmış bilgisayar programları yok denecek kadar azdır. Dünyada en çok öğrenilen dillerin öğretimine yönelik piyasada birçok CD’ye, programa rastlamak mümkündür. Bireysel ve kurumlar bazında yabancılara Türkçe öğretimi amacıyla hazırlanmış basit programlardan bahsetmek mümkündür. Ancak bu programlar farklı konular içeren dağınık çalışmalardır.

İnternet vasıtasıyla çağımızda istenilen bilgiye kısa zamanda ulaşılabilir. Bilginin de ötesinde internet üzerinden yabancı dil öğretim yöntemleri de geliştirilmiştir. İngilizce gibi yaygın dillerin öğretimine yönelik olarak özellikle oyun merkezli web sitelerinin sayısı azımsanamayacak kadar çoktur. Yabancılara uzaktan Türkçe öğretmek amacıyla Ankara TÖMER’in kurmuş olduğu Uzaktan Türkçe Öğretim Merkezi bu alandaki ilk faaliyetlerden biridir (TÖMER, 2011). Buna rağmen bireysel bir takım benzer çalışmalar olsa da internet üzerinden yabancılara Türkçe öğretimine yönelik etkin çalışmalar sınırlıdır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanmış olan kapsamlı bir müzikli etkinlik kitabı, CD’si... vb. bulunmamaktadır. Bazı kaynaklarda müzikli etkinlikler ile ilgili çalışmalar olsa da yeterli değildir. Bu amaçla ilgili alanda uzman kişiler veya kurumlar tarafından sistemli ve kapsamlı bir müzikli etkinlikler kitabı, CD’si... vb. hazırlanmalıdır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılmak üzere hazırlanan ders kitabı, alıştırma kitabı, öğretmen kitabı vb. çalışmalar tam olmasa da yeterli derecededir. Kitaplara bağlı olarak kelime öğretimine yönelik flaş kartlar, posterler hazırlanmıştır. Kelime öğretimi için sadece sestem oluşan CD’lerden bahsetmek mümkündür. Dinlemeye dayalı hikâyeler CD ortamına aktarılmıştır. Bu ürünlerin varlığı yabancılara Türkçe öğretiminde yardımcı materyallerin zenginleştirilmesi adına ümit vericidir.

Diğer yabancı dillerin öğretimine bakıldığında gerçek nesne ve maketler okul öncesi öğretimde yaygın olarak kullanılmaktadır. Oyun çağında olan bu yaş grubunun dokunarak öğrenmesi bakımından bu durum önemlidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yaş ortalaması henüz ortaöğretimin altında düşmüş değildir. Yabancılara Türkçe öğretenler yakın çevrelerindeki gerçek nesnelere etkin bir şekilde kullanmalıdırlar. Özellikle bilgisayar üzerinden gösterilen gerçeğe yakın görsel materyaller gerçek nesne ve maket kullanımına duyulan ihtiyacı azaltmıştır.

Öğretmenin güncelliğini hiç yitirmeyen en önemli görsel ders aracı yazı tahtasıdır. Öğretim yöntemleri, kitaplar, ders materyalleri değişse de yazı tahtası eskiden beri öğretmenin en temel yardımcı ders aracıdır. Yabancı dil öğretmenin sanatçılık yönü diğer derslerin öğretmenlerine göre daha fazladır. Öğrencilerle iletişim kurmak, konuyu kavratmak için beden dilini, mimiklerini yani her türlü yolu denemek zorundadır. Yabancı dil öğretmenin sahnedeki en büyük yardımcı enstrümanı ise yazı tahtasıdır.

Yabancılara Türkçe öğretiminde konuların kolay kavratılmasında ve öğrencilerin isteklendirilmesinde yardımcı görsel ve işitsel materyallerin önemi büyüktür. Çağımızda bu materyallerle desteklenmeyen öğretim yöntemleri ihtiyaca cevap verememektedir. Yabancılara Türkçe öğretilmesiyle uğraşanlar tecrübelerini ve güçlerini birleştirerek yardımcı materyal hazırlama yoluna gitmelidirler.

Kaynaklar

- Akpınar, Burhan ve Aydın, Kamil (2009). “Çok Duyulu (Multisensory) Yabancı Dil Öğretimi”. *Tubav Bilim Dergisi* 2 (1):105-112
- Anşin, Selma (2006). “Çocuklarda Yabancı Dil Öğretimi”. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi* 6:9-20.
- Arslan, Berna (2003). “Bilgisayar Destekli Eğitime Tabi Tutulan Ortaöğretim Öğrencileriyle Bu Süreçte Eğitici Olarak Rol Alan Öğretmenlerin BDE’ye İlişkin Görüşleri”. *The Turkish Online Journal of Educational Technology* 4 (10):67
- Balım, Ali Günay., Pekmez, Esin Şahin., Erdem, Meltem Özaçık (2004). “Asitler ve Bazlar Konusunda Çoklu Zekâ Kuramına Dayalı Uygulamaların Öğrenci Başarısına Etkisi”. *Ege Eğitim Dergisi* 5(2):13-19
- Başkan, Özcan (2006). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler ve Çözümler*. İstanbul: Multilingual Yayınları
- Bilkan, Nesrin (2006). *Türkçe Öğretiminde Çoklu Zekâ Uygulamaları*. İzmir: Dilset Yayınları
- Cemiloğlu, Mustafa (2009). *İlköğretim Okullarında Türkçe Öğretimi*. İstanbul: Alfa Aktüel Yayınları
- Demir, Celal ve Yapıcı, Mehmet (2007). “Ana Dili Olarak Türkçenin Öğretimi ve Sorunları”, *Sosyal Bilimler Dergisi* 9(2):177-192.
- Demircan, Ömer (2005). *Yabancı Dil Öğretim Yöntemleri* İstanbul: Der Yayınları
- Demirel, Özcan (1993a). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler Yöntemler Teknikler*. Ankara: Usem Yayınları.

-(1993b). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler Yöntemler Teknikler*. Ankara: Usem Yayınları
-(1993c). *Yabancı Dil Öğretimi İlkeler Yöntemler Teknikler*. Ankara: Usem Yayınları
- Kaya, Ümit Ünsal (2007). *İlköğretim 1. Kademedeki İngilizce Derslerinde Oyun Tekniğinin Eriyişe Etkisi*. Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi. Yüksek Lisans Tezi
- Kırbaş, Hakan (2010). “Verimli ders çalışma teknikleri ve ÖSS”. www.sosyalcim.org/sunular/verimli-ders-calisma-oss.pss. (07.12.2010) tarihinde alınmıştır.
- Kolaç, Emine (2003). “İlköğretim Dördüncü Sınıf Türkçe Ders Kitaplarının Öğretmen Görüşlerine Dayalı Olarak Değerlendirilmesi”. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 17(1):105-137
- Tarhan, Nevzat (2006). “Çocuğunuzun zeka tipi hangisi”. www.mcatürk.com/cocugunuzun-zeka-tipi-hangisi-656.html. (11.02.2011) tarihinde alınmıştır.
- Taşdemir, Ercan., Bilkan, Nesrin., Can, Hüdayi (2004). *Türkçe Öğretim Teknikleri*. İzmir: Dilset Yayınları
- TÖMER (2011). “Uzaktan Türkçe Öğretim Merkezi”. www.distance-turkish.com. 11.04.2011 tarihinde alınmıştır.
- Üstdal, Kaplan Muzaffer (2009). “Bilimsel Bir Posterin Hazırlanmasında ve Sunulmasında Bilinmesi Gerekenler”. *Erciyes Tıp Dergisi (Erciyes Medical Journal)* 3(31):282-290
- Vahapoğlu, Ece (2009). *Yabancı Dil Öğrenme Yolları*. İstanbul: Alfa Yayınları
- Yalın, Halil İbrahim (2009). *Öğretim Teknolojileri ve Materyal Geliştirme*. Ankara: Nobel Yayınları
- Yavuz, Hüdayi (2010). “Eşrefpaşalılar”. <http://www.esrefpasalilar.com.tr/>. (21.01.2011) tarihinde alınmıştır.